

„תזוזת wh“, עמ' 1**הגבלה „תזוזת wh“ לצירם**

רישוי רגיל מעלה-מטה („חוץ-פנימה“)
 \uparrow TOPIC/FOCUS = \uparrow PIV ...

(1) טגלונג (אוסטרו-ז'יט>מלאיו-פולינזיות>מערבית; הפיליפינים)

- א. Matalino ang lalaki-*ng* bumasa *ng* diyaryo.
 עיתון אקווטיב פרפקטיב. פועל. קרא קשר - איש נומינטיב אינטיגטי
 'האיש שקרא עיתון אינטיגנטי'.
 ב. Interesante ang diyaryo-*ng* binasa *ng* lalaki.
 איש ארגטיב פרפקטיב. מושאי-ישיר. קרא קשר - עיתון נומינטיב מעניין
 'העיתון שהאיש קרא מעניין'.
 ג. *Interesante ang diyaryo-*ng* bumasa *ang* lalaki.
 איש נומינטיב פרפקטיב. פועל. קרא קשר - עיתון נומינטיב מעניין
 'העיתון שהאיש קרא מעניין'.
 ד. *Matalinoang lalaki-*ng* binasa *ang* diyaryo.
 עיתון נומינטיב פרפקטיב. מושאי-ישיר. קרא קשר - איש נומינטיב אינטיגטי
 'האיש שקרא עיתון אינטיגנטי'.

(2) איןואיט מערב גרינלנדית (אסקימו-אלואוט>אסקימואית; גרינלנד)

- א. nanuq [Piita-p tuqu-ta- a]
 3. יחיד פועל-עומד. ביןוני - הרג ארגטיב - פטר דב. קוֹטָב
 'דבר קוֹטָב שפט רג'
 ב. miiraq[kamat-tu- q]
 יחיד זיקה. פועל-עומד -icus ילד
 'הילד שכועס'
 ג. *angut[aallaat tigu-sima- sa- a]
 3. יחיד -זיקה. פועל-עומד -פרפקטיב -לקח רובה. אבסולוטיב איש
 'האיש שלקח את הרובה'

(3) מאם (מאיה; גואטמלה ומקסיקו)

- א. Alkyee x- hi b'eet?
 הלך. ברגל 3. רבים. אבסולוטיב -לאחרונה מי
 'מי הלך ברגלי?'.
 ב. Alkyee- qa- hi tzaj- t- tzyu- 7n Cheep?
 חוץ סופית-כיוון -חטף-3. יחיד. ארגטיב כיוון 3. רבים. אבסולוטיב-לאחרונה רבים -מי
 'את מי חושא חטפי?'
 ג. *Alkyee saj t- tzyu 7n kab' xiinaq?
 איש שניים סופית-כיוון חטף 3 יחיד. ארגטיב לאחרונה. 3. יחיד-אבסולוטיב. כיוון מי
 'מי חטף את האנשים?'
 ד. Alkyee saj tzyuu- n ky- e kab' xiinaq?
 איש שניים עקייף -3 רבים סביל-הפהך -חטף לאחרונה. 3. יחיד-אבסולוטיב. כיוון מי
 'מי חטף את האנשים?'

„תזוזת wh“, עמ' 2

- (4) **צ'וקצ'י** (צוקוטקו-קמצ'טקה; חצי-האי הצ'וקצ'י, צפון-מזרח סיביר, רוסיה)
- א. E- tip?eyne-ke-? in jewečqet ragte- g?. א. ה. מיחיד - הילך. הביתה אישת. אבסולוטיב. יחיד אבסולוטיב. יחיד - בינוי - שלילה - שר - שלילה
'האישה שלא שרה הלכה הביתה.'
- ב. Igər a- yo?- kə-? etəenm- etə mən- elqən-mək.
- ורבים - הילך - ורבים ל - גבעה ל - בינוי - שלילה - הגיע - שלילה עכשי
'עכשו נלך לאגבעה שלא הגיעו אליה.'
- ג. En- agtat- kə-? a qaa- k ?aaček- a
- ארגוני - נער מיקום - אייל-הצפון ארגטיבי - בינוי - שלילה - דוד-סביל-הפטך
winret-ərkən-inet jewečqet- ti.
- אבסולוטיב. רבים - אישה 3 יחיד. ארגטיבי+ורבים. אבסולוטיב - הוא - עוזר
'הנער שלא רודף אחריו אייל הצון עוזר לנשים.'

עוד דרכי לרישוי קוזטרכיזה wh

- רישוי מטה-מעלה („פנס-חוצה“)
(↑ GF ↑ (...) ↑ TOPIC | FOCUS)
- צירים בעלי פונקציית שיח מקומי יכולם לקבל את פונקציית השיח במקום.

שפה בלית רישוי מעלה-מטה („חוז-פנימה“)אימבובה קצואה (קצואה; אימבובה, אקוודור)

- Juan wagra- ta randi-shka- ta ya- ni. (5) א.
- 1- חשב אקווזטיב - מעצים - קנה אקווזטיב - פרה חואן
'אני חשב שחוואן קנה פרה.'

- ב. תזוזת ציר בפסקה משועבדת היא * מכיוון שאין רישוי
*Pi- taj ya- ngui wagra-ta randi-shka- ta ?
אקווזטיב - מעצים - קנה אקווזטיב - פרה 2- חשב שאלה - מי
'מי את(ה) חושב(ת) שקנה פרה?'

- ג. ... אבל הוצאה פריט שלא מתפקיד בציר הוא ✓
Ima- ta- taj ya- ngui Juan randi-shka- ta ?
אקווזטיב - מעצים - קנה חואן 2- חשב שאלה - אקווזטיב - מה
'מה את(ה) חושב(ת) שחוואן קנה?'

- ד. לציר מותר פונקציית שיחה מקומי
Pi- taj kan- paj mama-man ali wagra-ta kara- rka ?
 עבר. 3- נתן אקווזטיב - פרה טוב ל - אמא קניין - את(ה) שאלת - מי
'מי נתן לאמא שלך פרה טובה?'

„תזוזת wh“, עמ' 3**פילטר „משعبد-עקבה“**

דוגמאות באנגלית:

- I think Gabi hugged Pnina. (6)
I think that Gabi hugged Pnina.
ב. א.

- Who do you think Gabi hugged ____?
Who do you think that Gabi hugged ____? (7)
ב. א.

- Who do you think ____ hugged Pnina?
*Who do you think that ____ hugged Pnina? (8)
ב. א.

הערה מגישות פונקציונליסטיות: פסוקיות משועבדות עם ציון זמן הקשורות רק לחלקית לפסוקית המשعبدת.

גרמייקלייזציה של זה:
„פסוקיות משועבדת עם ציון זמן“: מסומן באנגלית ע"י המשعبد that.
קשר עם הפסוקית המשعبدת: תכוונה של ציר

ל-.that יש אילוץ לקסיקלי המחייב שהציר שלו יהיה פריט בתוך הפסוקית שלו, ולא מפסוקית יותר גבוהה.
תוצאת האילוץ היא אפקט „משعبد-עקבה“.

בעברית רואים את האפקט עם המשعبد אם, אך לא עם ♪.

- (9) א. מי אתה חושב ש____ חיבק את פנינה?
ב. *מי שאלת אם ____ חיבק את פנינה?

מכיוון שמדובר בגרמייקלייזציה, כל שפה בוחרת אם לעשות, ואם כן, איך.